

MATERIEDESKUNDIGE HEEFT NIET MEER AUTOMATISCH EEN VOORSPRONG

Professionalisering van onderwijs noodzakelijk; agrarisch onderwijs inclusief

M. van Gils en J.W.M. Kuipers

De naam AGRIDATA is duidelijk genoeg. De naam benoemt de activiteiten van de BV en haar "thuismarkt". Beide elementen vond men gewoonlijk ook terug in de personeelsadvertenties van AGRIDATA. Carrièrekanalen werden aangeboden aan MIV's met informatica-opleiding en kennis van de agrarische sector, hetzij door opleiding of door ervaring.

In de profielschets voor toekomstige sollicitanten zal die agrarische affiniteit als voorwaarde minder nadrukkelijk voorkomen. Waarom? Dat AGRIDATA haar markt succesvol verbreedt richting Midden- en Kleinbedrijf is een reden, maar zeker niet de belangrijkste. Het zijn externe ontwikkelingen die intern aanleiding geven tot herziening van het human resources beleid. AGRIDATA staat daarin niet alleen.

De externe ontwikkelingen die invloed hebben op het personeelsmanagement, kunnen worden samengevat onder het druk besproken thema van de professionalisering. Professionalisering van het vak en professionalisering van de markt. Op een nijpende wordende arbeidsmarkt maken die aankomende informatici de beste kans, die in hun opleiding kunnen participeren in deze ontwikkelingen. Het vergt, haast vanzelfsprekend in het rijtje, professionalisering van het onderwijs.

Het agrarische onderwijs kan zich in deze geen uitzonderingspositie veroorloven; zich verschuilend achter het idee dat agrarisch informatica-onderwijs een eigen plaats heeft omdat het gekoppeld is aan materie-kennis. Het gegeven dat een typische agri-informatiseerder als AGRIDATA haar human resources beleid herformuleert, is een duidelijk signaal. Als tenminste agrarische onderwijsinstellingen de doelstelling hebben hun studenten goede beroepsperspectieven te bieden.

Professionalisering van het vak

Automatiseerders legden zich in het verleden toe op het rationaliseren van routineklussen door toepassing van computertechnologie. Deze oplossingen waren beheers-toepassingen die geen impact hadden op de bedrijfsvoering of de organisatie van een onderneming. Tegenwoordig spreken we van een informatisering; een nieuwe term die de oude term automatisering niet zomaar vervangt, maar die de professionalisering van het vak aangeeft. Bij informatisering gaat het om, wat je zou kunnen noemen, generieke toepassingen van moderne informatietechnologie. Informatisering is een bedrijfskundig proces, dat dus niet slagen kan als het de informatiseerder ontbreekt aan bedrijfskundige kennis.

De professionalisering van het vak is niet alleen een reactie op veranderingen in de markt, een kwestie van vraag en aanbod. Deze ontwikkeling is in zekere zin logisch, of beter: intrinsiek aan het vak. Dat AGRIDATA haar human resources beleid herformuleert en als echte agri-informatiseerder toch minder de nadruk legt op agrarische affiniteit maar meer op bedrijfskundige kennis, dat is geenszins de keuze bij de landbouw vandaag. Het is een noodzakelijke professionele beslissing; zo noodzakelijk als een logische redenering.

Professionalisering van de markt

Hieronder verstaan we nu niet de verspreiding van informaticakennis bij gebruikers van informatietechnologie. Natuurlijk is dit een vorm van professionalisering, die bepaald ook grote invloed heeft op de relatie leverancier - afnemer. De leverancier moet daar in zijn personeelsmanagement terdege rekening mee houden.

Onder professionalisering van de markt verstaan we hier de behoefte bij gebruikers aan, wat we eerder genoemd hebben, generieke toepassingen van informatietechnologie. De accurate en geïntegreerde toepassing van informatietechnologie zal meer en meer beslissend zijn voor de kwaliteit, de concurrentiepositie, uiteindelijk dus de overlevingskansen van een onderneming. Dat betekent in concreto dat de technologische basis van een onderneming bepalend is voor continuïteit en succes.

In lijn daarmee geldt voor de informatiseerder dat het succes van zijn technologische toepassingen wordt bepaald door de bedrijfskundige kwaliteiten ervan. Deze ontwikkeling vertaalt zich in een aangepaste arbeidsvraag. Informatiseerders hebben minder behoefte aan engineers, meer aan architecten. Dat geldt voor een agri-informatiseerder als AGRIDATA net zo goed. Natuurlijk blijft materiedeskundigheid belangrijk. Maar de landbouwkundig informaticus die boter, kaas noch eieren heeft gegeten van bedrijfskundige processen, mag toch niet in staat worden geacht om met zijn kennis een onderneming de technologische basis te geven die noodzakelijk is voor een geïntegreerde informatievoorziening.

Professionalisering van het onderwijs

Vak, markt en onderwijs vormen in onze economische werkelijkheid een symbiotisch verband. Voor de verdere vormgeving van de informatisering moeten vak en markt een beroep kunnen doen op een professioneel arbeidsaanbod. Het onderwijs op haar beurt, zal alleen overleven wanneer ze dat arbeidsaanbod weet voort te brengen.

Het is op geen enkele manier de bedoeling hier een invulling te geven aan het informatica-onderwijs; al of niet gedoceerd aan agrarische opleidingen. Wel kan hier de

vraag worden gesteld; welke informatici M/V hebben straks de beste carrièrekansen? Bijvoorbeeld ook bij AGRIDATA.

Onder het kopje professionalisering van het vak, concluderen we dat informatisering een bedrijfskundig proces is. De M/V die informaticakennis en bedrijfskundig inzicht combineert, is goud waard. Welk van beide elementen straks primair gewaardeerd zal worden kan ook duidelijk zijn. In de literatuur over ontwikkeling van het informatica-onderwijs, wordt gesteld dat de twee kennisgebieden bedrijfskunde en informatiekunde geïntegreerd zullen worden binnen het vak bedrijfskunde.

Professionalisering van de markt houdt de facto in dat ondernemingen slechts zullen overleven als zij een gezonde technologische basis hebben. Dat impliceert een radicale herwaardering van het verwachtingspatroon t.a.v. de informatiseerder. Zijn bijdrage wordt geacht de concurrentiepositie van de onderneming te versterken. De M/V die informatiekennis en bedrijfskundig inzicht combineert met een commerciële instelling, of kennis of ervaring, is meer goud waard.

Professionalisering, maar toch

Bovenstaande beweringen gelden ook voor een agri-informatiseerder als AGRIDATA, met een duidelijke thuismarkt: de agrarische sector. Natuurlijk blijft materiekennis voor zo'n specialistische dienstverlener van evident belang. Wellicht ter relativering daarom een citaat uit de inaugurele rede van prof. dr. ir. J.L. Simons¹:

"Wie (zoals ik) heeft gewerkt in de lucht- en ruimtevaartwereld en in de agrarische sector, kan niet anders dan onder de indruk zijn van de dominante rol van materiedeskundigheid. Bedrijfskundigen treffen daar vruchtbare grond om hun organisatiekennis en kunde te laten gedijen."

Hij voegt daar aan toe dat de bedrijfskundige met het probleem zit dat hij, door het gemis aan materiedeskundigheid, niet op een specialistische functie kan starten.

Bij een specialist als AGRIDATA blijft behoefte aan materiedeskundigen. Maar daar moet onmiddellijk aan worden toegevoegd dat materiekennis, zoals dat ook geldt voor informatiekennis, verdisconteerd moet worden in bedrijfskundig inzicht. Wat in personeelsadvertenties soms vertaald kan worden naar een commerciële instelling. Want AGRIDATA, hoe specialistisch ook, is gewoon een onderneming midden in het economisch krachtenveld. Waar sprake is van professionalisering van vak en markt. En als we spreken van een symbiotische trits, moet dat ook gelden voor het onderwijs; agrarisch onderwijs inclusief. □

Beide auteurs zijn werkzaam bij AGRIDATA, Centrum voor Agri Informatisering B.V., Postbus 26, 5201 AA 's-Hertogenbosch, telefoon 073 - 144600.

Martin van Gils is hoofd van de afdeling Personeel en Organisatie en ir. Joop W.M. Kuipers is manager van de unit Systemen en Projecten.

1) Uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van gewoon hoogleraar in de Bedrijfskunde in het bijzonder de Bestuurlijke informatiekunde aan de Rijksuniversiteit Groningen op 28 februari 1989.